

mîne în sarcina președintelui Comitetului Național să ceară acordul președintelui Comitetului executiv ICOMOS (cu sediul la Paris, Palatul Chaillot, piața Trocadero), asupra listei membrilor Comitetului Național și asupra alegerii președintelui și secretarului acestui Comitet, în persoanele arh. R. Bordenache și respectiv arh. Ștefan Balș.

Se trece apoi la discutarea programului de lucru pe anul în curs, stabilindu-se ca programul de activitate, rezultatele acestuia să fie publicate în „Buletinul monumentelor istorice”, pentru o difuzare cât mai cuprinzătoare a unor principii, realități și realizări, în rîndul tuturor specialiștilor sau nespecialiștilor interesați.

Pentru anul în curs se stabilesc trei consfătuiri de lucru ale Comitetului Național: în septembrie; în octombrie (cu ocazia vizitei specialiștilor italieni trimiși de UNESCO, pentru restaurările de frescă, abordîndu-se cu acest prilej și alte probleme); și ultima în decembrie, cînd se va citi darea de seamă pe anul 1970 și se va fixa planul de activitate pe anul 1971.

S-au propus întîlniri de lucru cu specialiști din alte țări și o viitoare consfătuire in-

ternațională a reprezentanților tuturor comitetelor ICOMOS, pentru probleme de interes comun, organizată în România.

Adînc dezbătută a fost problema temelor ce urmează să fie propuse pentru Colocviul Internațional. Au fost supuse trei teme:

1. Conservarea și valorificarea monumentelor „in situ”. (prof. arh. Grigore Ionescu).

S-a subliniat că există „situri” valoroase: Sighișoara, Mediaș, Brașov etc. Tema ar acoperi o întreagă gamă de preocupări și aspecte: monumentele devenite muzee, monumentele în funcțiune, monumente care își schimbă destinația; Păstrarea „in situ” a ansamblurilor țărănești — nu în muzeul în aer liber, care ar avea un caracter hibrid (Emil Lăzărescu). Ideea suscită vii discuții: asupra ruperii monumentului de contextul general (în muzeul în aer liber), asupra posibilității de valorificare și cunoaștere, facilitare de un muzeu.

Tema este deosebit de interesantă, dar realizările concrete, pînă acum se lasă așteptate.

2. Restaurarea și valorificarea ansamblurilor de arhitectură țărănească, metode și tendințe (Ion Moraru).

Mai restrîns ca tematică, subiectul este de un viu interes.

3. Problema stilurilor artistice în țara noastră (romanice, gotice, brncovenesc), valorificarea și conservarea lor (C. Bălan).

Temă de caracter larg științific.

*
* *

În legătură cu problema defectuoasă a documentării, apariția „Buletinului monumentelor istorice” va da posibilitatea unui larg schimb de publicații de specialitate. „Buletinul” va fi acela care, la rîndul lui, va publica informațiile de domeniu și le va difuza. „Buletinul” va consemna activitatea ICOMOS-ului, fapt pentru care ar fi de dorit o strînsă legătură între redacția „Buletinului” și Comitetul Național.

Prima întrunire a Comitetului Național Român ICOMOS s-a desfășurat la un nivel serios și intens de lucru. Problemele discutate, programul adoptat, stau mărturie dorinței arzătoare de înlăturare, înscrise în atmosfera generală de realizări ale țării noastre.

O. M.

RECOMANDĂRI ALE UNESCO-ULUI PRIVIND PĂSTRAREA BUNURILOR CULTURALE PUSE ÎN PERICOL PRIN LUCRĂRILE PUBLICE SAU PARTICULARE

Conferința generală a Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură, reunită la Paris în 15 octombrie — 20 noiembrie 1968, pentru a 15-a sesiune,

Considerînd că civilizația contemporană și evoluția sa viitoare sînt fundamentate pe tradițiile culturale ale popoarelor și pe forțele creatoare ale umanității, ca și pe dezvoltarea lor socială și economică,

Considerînd că bunurile culturale sînt produsul și mărturia diferitelor tradiții și realizări intelectuale ale trecutului și constituie prin aceasta un element esențial al personalității popoarelor,

Considerînd că este indispensabilă păstrarea lor în măsura posibilului și conform importanței istorice și artistice, precum și punerea lor în valoare astfel ca popoarele să le pătrundă sensul și mesajul, dobîndind conștiința propriei lor demnități,

Considerînd acest fapt ca un punct în plus pentru buna înțelegere a popoarelor și pentru cauza păcii,

Considerînd de asemenea că bunăstarea poporului depinde, printre altele, de existența un mediu favorabil și stimulator și că păstrarea bunurilor culturale ale istoriei lui contribuie la aceasta în mod direct,

Recunoscînd, pe de altă parte, rolul pe care îl joacă industrializarea și urbanizarea — spre care tinde civilizația modernă — în dezvoltarea popoarelor și pentru completa lor realizare spirituală și națională,

Considerînd astfel că, monumentele, mărturiile ale unui trecut istoric, împreună cu numeroasele construcții recente, avînd o importanță artistică, istorică sau științifică, sînt din ce în ce mai grav amenințate de lucrările publice sau particulare rezultînd din dezvoltarea industriei și a urbanizării,

Considerînd că este de datoria statului să asigure protejarea și păstrarea moștenirii culturale a umanității, o dată cu dezvoltarea socială și economică,

Considerînd că este obligatorie armonizarea conservării patrimoniului cultural cu transformările cerute de progresul social și economic, că necesitatea de desfășurare a tuturor eforturilor pentru a răspunde celor două exigențe într-un spirit de largă înțelegere, recurgînd la o planificare apropiată, se impune de la sine,

Considerînd, în deplină egalitate, că preservarea și valorificarea bunurilor culturale contribuie la dezvoltarea economică și socială a țărilor și regiunilor cuprinzînd aceste tezaururi ale umanității, favorizînd turismul național și internațional,

Considerînd, în cele din urmă, că, în materie de păstrarea bunurilor culturale, garanția cea mai sigură este dată de respectul și atașamentul pe care populația însăși o dovedește față de aceste bunuri,

Luînd în considerație propunerile privitoare la conservarea bunurilor culturale puse în pericol prin executarea lucrărilor publice

sau particulare, propuneri ce formează punctul 16 al ordinei de zi al sesiunii,

După ce s-a decis, chiar de la a 13-a sesiune, că aceste propuneri vor face obiectul unor reglementări internaționale pe calea unor recomandări statelor membre,

Adoptă prezentele recomandări:

Conferința generală recomandă statelor membre să aducă dispozițiile adoptate la cunoștința autorităților și a organelor răspunzătoare de conservarea și protecția monumentelor și locurilor istorice, artistice, arheologice și științifice. Se recomandă totodată informarea organelor care stabilesc programe educative și turistice.

•

Expresia „bunuri culturale” desemnează:

— bunuri imobile, adică locuri arheologice, istorice sau științifice, construcții sau alte elemente avînd un interes istoric, științific, artistic sau arhitectural, de caracter religios sau profan, ansambluri tradiționale, cartiere istorice, orașenești sau rurale și vestigiile civilizațiilor anterioare cu valoare etnologică. Expresia se aplică de asemenea, bunurilor imobile formate din ruinele sau vestigiile arheologice din sau de pe sol; expresia se extinde și asupra cadrului acestor bunuri.

— bunuri mobile de importanță culturală, cuprinzînd pe cele ce există sau au fost gă-

site în bunurile imobile sau care pot fi descoperite în locurile arheologice, istorice sau pretutindeni.

— expresia „bunuri culturale” cuprinde nu numai locurile și monumentele arhitecturale, arheologice și istorice recunoscute și clasate, ci și urme ale trecutului care nu sînt repertoriate sau clasate, locuri și monumente recente, avînd o importanță artistică sau istorică.

*

Măsurile de protejare a bunurilor culturale trebuie să se extindă pe întreg teritoriul unui stat și să nu se limiteze la anumite monumente și locuri.

În scopul salvării lor trebuie ținute la zi inventarele bunurilor culturale clasate sau nu. Acolo unde nu există inventare de acest gen, se va face un recensămint exhaustiv al bunurilor culturale situate în regiunile unde lucrările publice sau particulare le pun în pericol.

Măsurile adoptate vor varia în funcție de natura, dimensiunile și amplasarea bunurilor culturale, de caracterul pericolului la care sînt expuse.

Măsurile de conservare și salvare a bunurilor culturale vor avea un caracter preventiv și corectiv.

Măsurile preventive și corective trebuie să vizeze asigurarea protejării sau salvării bunurilor culturale puse în pericol, ca:

— proiectele de expansiune sau reînnoire urbană, chiar dacă acestea permit conservarea monumentelor clasate, ducînd la suprimarea construcțiilor de minimă importanță — fapt ce ar duce la distrugerea raporturilor istorice și cadrului cartierelor vechi;

— proiectele analoge, întreprinse în zonele unde ansamblurile tradiționale cu valori culturale riscă să fie distruse, necuprînzînd monumente clasate;

— modificări și reparații inoportune a monumentelor istorice izolate;

— construirea sau transformarea căilor de largă circulație — un pericol foarte mare pentru locurile, sau monumentele, sau ansamblurile de monumente, de interes istoric;

— construcția barajelor în vederea irigației, a producerii de energie electrică sau a protecției împotriva inundației;

— construcția conductelor și a liniilor electrice;

— muncile agricole, aratul în profunzime, operațiile de asanare și irigare, defrișarea și eliberarea terenurilor, împădurirea;

— lucrările necesare dezvoltării industriei și progresul tehnic al societății industrializate: construcții de aerodromuri, exploatarea de mine sau cariere, dragare etc.

Statele membre trebuie să acorde prioritate măsurilor proprii de conservare in situ a bunurilor culturale puse în pericol, a cadrului și a semnificației lor istorice. Cînd necesitatea economică sau socială impune transportul, păstrarea sau distrugerea unor bunuri, operațiile de salvare vor cuprinde în orice caz un studiu minuțios asupra acestor bunuri, relevee detaliate.

Rezultatele studiilor de interes științific sau istoric obținute în munca de salvare a bunurilor culturale, mai ales cînd acestea nu mai există, vor trebui publicate și puse la dispoziția viitorilor cercetători.

Monumentele importante, mutate în scopul evitării distrugerii, vor trebui reînstate într-un cadru care să amintească de prima lor

așezare, de contextul lor natural, istoric și artistic.

*

Statele membre vor trebui să mențină în vigoare, pe scară națională și locală, o legislație care să asigure protecția și salvarea bunurilor culturale puse în pericol prin lucrările publice sau particulare, conform normelor și principiilor adoptate.

*

Statele membre trebuie să prevadă afectarea de credite suficiente operațiilor de protejare și salvare a bunurilor culturale puse în pericol. Chiar dacă măsurile nu pot fi uniforme, trebuie să se ia în considerație următoarele:

— autoritățile naționale sau locale, însărcinate cu salvarea bunurilor culturale, trebuie să dispună de un fond suficient pentru a putea asigura salvarea bunurilor culturale și protecția lor; sau

— cheltuielile aferente protejării sau salvării bunurilor culturale puse în pericol — cuprinzînd și cercetările arheologice preliminare —, să figureze în devizul lucrărilor de construcție; sau

— posibilitatea combinării celor două metode mai sus-menționate.

*

Responsabilitatea operațiilor de păstrare și salvare a bunurilor culturale în pericol trebuie să cadă în sarcina unor instituții oficiale specializate. Acolo unde aceste instituții nu există și unde diversitatea de tradiții nu permit formarea unui organism uniform, anumite principii comune trebuie totuși reținute:

— existența unui organism consultativ sau de coordonare, compus din reprezentanții autorităților însărcinate cu salvarea bunurilor culturale care să-și dea avizul, mai ales cînd păstrarea și salvarea acestor bunuri intră în conflict cu executarea lucrărilor publice;

— autoritățile locale trebuie să dispună de un serviciu însărcinat cu protecția și salvarea bunurilor culturale;

— serviciile de salvare a bunurilor culturale trebuie să fie dotate cu un personal specializat: arhitecți, urbanisti, arheologi, tehnicieni;

— trebuie luate măsuri administrative pentru coordonarea activității diferitelor servicii răspunzătoare de salvarea și protecția bunurilor culturale sau de lucrările publice sau particulare;

— măsuri administrative trebuie luate și în vederea formării unei comisii însărcinate cu probleme de dezvoltare urbană în toate comunitățile unde există locuri istorice, monumente clasate sau nu, care au nevoie să fie protejate împotriva lucrărilor publice sau particulare.

Cînd se realizează studii preliminare privind proiectele de construcții într-o localitate de interes cultural recunoscut, sau în care există posibilitatea descoperirii unor obiecte de valoare arheologică sau istorică, ar trebui ca înainte de a se lua o hotărîre, să se elaboreze diverse variante ale proiectului. Alegerea între aceste variante va trebui să se facă pe baza unor analize comparative a tuturor elementelor în vederea reținerii soluției celei mai avantajoase, atît pe plan eco-

nomice, cit și pentru păstrarea și salvarea bunurilor culturale.

*

Studii aprofundate trebuie să se facă cu mult înaintea începerii lucrărilor publice sau particulare care ar risca să pună bunurile culturale în pericol, cu scopul de a se determina:

— mijloacele de asigurare ale conservării „in situ” a bunurilor culturale importante;

— întinderea operațiilor de salvare cerute; alegerea locurilor arheologice de cercetat, construcțiile ce vor fi mutate și bunurile culturale mobile a căror salvare trebuie asigurată.

Măsurile de protecție și salvare a bunurilor culturale trebuie să fie aplicate cu mult înaintea începerii lucrărilor publice sau particulare. În regiunile importante din punct de vedere arheologic sau cultural (orașe, sate, situri sau cartiere istorice) care ar trebui să fie protejate prin legislație, orice construcție nouă trebuie să fie în mod obligatoriu precedată de cercetări arheologice preliminare. Dacă este necesar, lucrările de construcție vor trebui întîrziate pentru a permite aplicarea măsurilor proprii de asigurarea protejării și salvării bunurilor culturale.

Trebuie să se asigure salvarea siturilor arheologice importante, ținînd seama de locurile preistorice, greu de recunoscut; a cartierelor istorice, a centrelor urbane și rurale; a ansamblurilor tradiționale; a vestigiilor etnologice aparținînd civilizațiilor anterioare și a altor bunuri culturale imobile care sînt în pericol din cauza lucrărilor publice și particulare, luîndu-se măsuri de clasare sau de creare a unor zone de protecție:

— rezervațiile arheologice ar trebui să facă parte din zonele de protecție sau să fie clasate, pentru a se facilita cercetări aprofundate sau pentru conservarea vestigiilor care au fost descoperite în aceste locuri;

— cartierele istorice ale centrelor urbane sau rurale și ansamblurile tradiționale ar trebui înregistrate ca zone de protecție; și pentru conservarea cadrului și a caracterului lor ar trebui adoptate regulamente adecvate care vor permite determinarea extinderii lucrărilor de renovare a clădirilor de interes istoric sau artistic și totodată natura și stilul noilor construcții.

Conservarea monumentelor ar trebui să fie un imperativ absolut al oricărui plan urbanistic, în special în orașele sau cartierele cu caracter istoric. Împrejurimile și încadrarea unor monumente sau a unui „sit” clasat ar trebui să facă în mod egal obiectul regulamentelor privind protecția cadrului și caracterului istoric. Vor trebui aduse modificări în normele privind noile clădiri, mergînd pînă la suspendarea construirii lor, dacă acestea sînt amplasate în zone de interes istoric. Ar trebui interzisă publicitatea comercială cu ajutorul afișelor și anunțurilor luminoase iar întreprinderile comerciale ar putea fi autorizate să le semnaleze existența prin firme judicioase prezentate.

Persoanele care fac descoperiri arheologice cu ocazia cercetărilor publice sau particulare vor avea obligația de a semnala imediat acest fapt serviciului competent. Acesta va studia minuțios descoperirea și, dacă locul se dovedește interesant, lucrările de construcție vor trebui întrerupte pentru a permite cercetări complete cu indemnizația, sau compensația adecvată, pentru întîrzierea lucrărilor.

Statele membre ar trebui să dea dispoziții privitoare la achiziționarea de către autoritățile în drept a bunurilor culturale importante puse în pericol de lucrările publice sau particulare. Aceste achiziții se vor face, după caz, chiar prin expropriere.

*

Statele membre vor trebui să ia măsurile necesare pentru ca infracțiunile, comise deliberat sau prin neglijență, asupra bunurilor culturale puse în pericol de lucrările publice sau particulare, să fie sever pedepsite, în virtutea dispozițiilor Codului penal, care ar trebui să prevadă amenzi și închisoare. În afară de aceasta, ar putea aplica măsurile următoare:

— când este posibil, restaurarea sitului sau a clădirii, cu cheltuiala persoanelor responsabile de degradare;

— în cazul unei descoperiri arheologice fortuite, despăgubiri pentru daune și prejudicii aduse statului, când bunurile imobile au fost deteriorate, distruse sau părăsite; confiscarea fără despăgubiri, când bunurile materiale au fost luate.

*

Statele membre trebuie să ia, când natura bunurilor o permite, măsurile necesare pentru repararea, restaurarea sau reconstrucția bunurilor culturale deteriorate prin lucrările publice sau particulare. Ele trebuie să prevadă posibilitatea de a obliga autoritățile locale

și proprietarii particulari de bunuri culturale importante, să le repare sau să le restaureze, cu un ajutor tehnic și economic, după cum este necesar, din partea statului.

*

Statele membre trebuie să încurajeze particularii, asociațiile și autoritățile locale, pentru participarea la planurile de protecție și conservare a bunurilor puse în pericol prin lucrările publice sau particulare. Printre alte mijloace s-ar putea indica următoarele:

— să plătească cu titlu de gratificație persoanelor care au semnalat descoperiri arheologice sau cedează statului obiectele găsite;

— să acorde certificate, medalii sau alte recompense persoanelor, asociațiilor, instituțiilor și autorităților locale care au adus mari servicii în salvarea și protejarea bunurilor culturale.

*

Statele membre trebuie să acorde persoanelor, asociațiilor sau autorităților locale care nu au experiență sau personal specializat, asistența tehnică pentru menținerea normelor de protecție și salvare a bunurilor culturale.

*

În spiritul colaborării internaționale, statele membre trebuie să folosească toate mijloacele pentru a stimula și dezvolta populației, interesul și respectul față de patrimo-

niul cultural propriu și al celorlalte popoare, în scopul asigurării protecției bunurilor culturale puse în pericol de lucrările publice sau particulare.

Prin publicații de specialitate, articole de presă, emisiuni radiofonice și de televiziune vor face cunoscut natura pericolelor pe care lucrările publice sau particulare, neîndeajuns de bine gândite și proiectate, le aduc bunurilor culturale; după cum și exemple de cazuri în care activitățile ce urmăresc păstrarea acestor bunuri favorizează cunoașterea și înțelegerea internațională.

Instituțiile de învățămînt, asociațiile istorice și culturale, organele publice interesate în dezvoltarea turismului și asociațiile de educație populară trebuie să facă cunoscute, prin programele lor, pericolele pe care lucrările publice sau particulare fără discernămint, le aduc bunurilor culturale și să sublinieze faptul că activitățile ce urmăresc păstrarea acestor bunuri favorizează cunoașterea și înțelegerea internațională.

Muzeele, instituțiile educative și alte organe interesate, vor trebui să organizeze expoziții tematice, ilustrînd pericolele pe care lucrările de construcție publice sau particulare nereglementate le aduc bunurilor culturale și măsurile care au fost luate pentru a asigura acestor bunuri toate condițiile de conservare.

traducere de O. Mărculescu

PUBLICAȚII DE SPECIALITATE EDITATE ÎN ANUL 1970

Mihail CAFFÉ

ION MINCU

Seria „Mari arhitecți”

88 pagini; 64 ilustrații alb-negru; 3 schițe; format 16,5×21 cm; broșat; 11 lei.

*

Pcivel FLOREA

MĂNĂSTIREA FRUMOASA

Seria „Mici îndreptare de monumente istorice”
60 pagini; 39 ilustrații alb-negru; format 14×14,5 cm; broșat; 7 lei.

*

Octavian ILIESCU

MONEDA ÎN ROMÂNIA

Colecția „Monumentele patriei noastre”
112 pagini; 44 ilustrații alb-negru și 1 color; format 14,5×20,5 cm; broșat; 9 lei.

*

Vasile DRĂGUȚ

PICTURA MURALĂ DIN TRANSILVANIA

(sec. XIV—XV)

180 pagini; 59 ilustrații alb-negru și 8 color; format 17×21,5 cm; broșat; 27 lei.

*

Marin Matei POPESCU

PODOABE MEDIEVALE ÎN ȚĂRILE ROMÂNE

152 pagini; 81 ilustrații alb-negru și 27 color; legat; 70 lei.

*

Corina NICOLESCU

ICOANE VECHI ROMĂNEȘTI

cca 100 pagini; cca 80 ilustrații din care 40 color; format 21×26 cm; legat; 55 lei.
Apare în versiunile română și franceză.

*

Colectiv

ISTORIA ARTELOR PLASTICE ÎN ROMÂNIA, vol. II.

(sec. XVII—XVIII)

379 pagini text; 370 reproduceri; format 20×24 cm; legat; 80 lei.

*

S. PORCESCU

BISERICA EPISCOPALĂ DIN ROMAN

Apare în versiune română.

cca 50 pagini; cca 40 ilustrații alb-negru; broșat; 7 lei.

*

Gheorghe FOCȘA

MUZEUL SATULUI, ediția a III-a.

Apare în versiunile: română, engleză, franceză, germană.

64 pagini; 42 ilustrații alb-negru; broșat; 12 lei.

*

N. GRIGORAȘCU

CURTEA ȘI BISERICA DOMNEASCĂ DIN IAȘI

Apare în versiune română

cca 70 pagini; cca 40 ilustrații alb-negru; broșat; 7 lei.

*

M. DAVIDESCU

MONUMENTE MEDIEVALE DIN NORD-VESTUL OLTENIEI

cca 60 pagini; cca 50 ilustrații alb-negru; broșat; 9 lei.

*

M. DRAGOTESCU

PALATUL CNEZILOR ȘI MĂNĂSTIREA DURĂU

cca 70 pagini; cca 40 ilustrații alb-negru; broșat; 7 lei.

*

D. BIRLĂDEANU, M. DRAGOTESCU

MONUMENTE ISTORICE DE PE VALEA BISTRIȚEI

cca 50 pagini; cca 40 ilustrații alb-negru; broșat; 7 lei.

*

Iuliana DANCU, Dumitru DANCU

BISERICA FORTIFICATĂ DIN CISNĂDIE

Apare în versiunea germană.

cca 50 pagini; cca 40 ilustrații alb-negru; broșat; 7 lei.

*

Ion BURTEA, Victor ADRIAN, Petre LUPAN
MONUMENTE ISTORICE ȘI DE ARTĂ DIN ROMÂNIA

Apare în versiunile: română și germană.

cca 500 pagini; 368 ilustrații alb-negru; legat; 100 lei.

*

Grigore IONESCU

ARHITECTURA POPULARĂ DIN ROMÂNIA

140 pagini; 148 ilustrații alb-negru, desene și planuri; format 21×29,5 cm; legat; 40 lei.

Apare în limba română, rezumate în limbile rusă, franceză și germană.